

## Vahidiyet İçinde Ehadiyet Cilvesi

---

**Vahidiyet**, Cenâb-ı Hakk'ın mukaddes sıfatlarının birliği, **ehadiyet** ise, Zat-ı Akdes'inin birliğidir.

Evet, bütün mevcûdat O Zat-ı Akdes'in sıfatlarından tulû etmiştir ve O'nun kudreti, ilmi, iradesi ve sair sıfatları bütün mahlûkatı muhittir.

**Vahidiyet**, bütün mevcûdatın, yıldızlardan zerrelere kadar aynı kudretle, aynı iradeyle ve aynı ilimle vücûd bulması ve her an o sıfatların tasarrufunda bulunmasıdır. Vahidiyetin tecellisini kavrayabilmek için, Üstadımızın ifadesiyle, "**Kürre-i Arz vüs'atinde bir kalb bulunması lâzımdır.**" Bu ise, herkese müyesser olamayacağından Cenâb-ı Hak, Kur'ân-ı Kerîm'inde müteaddit âyetlerde, önce zatını tanıttırıyor, sonra sıfatlarını ve onların tecellilerini nazara veriyor, yani "*vahidiyet içinde ehadiyet cilvesini*" gösteriyor.

Nitekim, nazil olan ilk âyet-i kerîmede, "**İkra' bismi Rabbike**" buyurmakla, önce zatını nazara veriyor, devamında Rububiyetini, Hâlikiyetini, Keremini beyan buyuruyor. Halbuki, Kur'ân'ın nüzulünden önce Rububiyet, Hallâkiyet, Kerem gibi hakikatlar bütün kâinatta ve zihayatta hükümferma idi. Fakat, insanlar, bu hakikatlara mazhar oldukları ve onların tasarrufunda buldukları halde **Rabb-ı Rahîmlerini** ve **Hâlik-ı Kerîmlerini** bilememişlerdi.

Keza, besmele-i şerifede, Cenâb-ı Hak, Allah ism-i Âzamıyla önce Zatını bildiriyor, sonra vahidiyetini gösteren Rahmâniyet ve Rahîmiyetini beyan buyuruyor. Kur'ân-ı Azîmüşşân nâzil olmadan önce de insanlar Rahmâniyyet ve Rezzâkiyet hakikatlarıyla hayatlarını devam ettiriyorlardı. Fakat tabiatta ve sebeplerde boğulmaktaydılar.

### Vahidiyetle ehadiyetin farkına şu misâlle bakılabilir:

Meselâ: Seher vakti, daha güneşin kendisi görünmeden etrafı aydınlatması vahidiyete misâl olduğu gibi, güneş yükseldikten sonra âyinelerde hem Zâtının, hem de bir nev'i sıfatları olan yedi renginin görünmesi ehadiyete misâldir.

Şimdi, hiç güneş görmemiş birisi, seher vakti, Küre-i Arz'ın aydınlandığını görünce hayretler içinde kalır ve bu ziyânın nereden geldiğini merak eder. Acaba, bu etrafı dolduran ziyâ dağlardan mı, denizlerden mi, yerden mi, yoksa gökten mi geliyor, diye tereddüde düşer. Bu adam, ancak, çevresinde gördüğü hiçbir mevcudun ışık kaynağı olamayacaklarını kavramakla, bütün bu ziyânın, ayrı bir kaynaktan geldiğini anlayabilir. Bu ise herkese müyesser olamaz.

Fakat, güneş ufuktan görünür görünmez bütün bu dağları, taşları, ovaları, denizleri

---

kuşatan ziyânın ve ondaki yedi rengin menbaı görünür, bilinir ve anlaşılır.

Evet, Kur'an'ın nüzulünden önce, insanlar, bu kâinatta tecelli eden sıfatlar ile Allah'ı bilememişlerdi. Kur'ân-ı Kerîm vahidiyet içinde ehadiyete göstermekle Allah'ı bihakkın bildirdi, tanıttırdı.